

Raport II. Wsparcie dla mieszkańców obszarów wiejskich w ramach Działań 2.1 i 2.3 ZPORR.

Raport opracowała Pracownia Badań Społecznych i Marketingowych „Soma”

Monika Kwiecińska-Zdrenka

Robert John

Na zlecenie

Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu

Badanie sfinansowano ze środków Pomocy Technicznej
Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Toruń, 3 grudnia 2007

Spis treści

1. Nota metodologiczna	3
1.1. Rodzaje wykorzystywanych danych	3
1.2. Metody analizy danych	5
2. Przygotowanie do realizacji projektu	6
3. Typy projektów	13
4. Motywacja do realizacji projektu	15
5. Rodzaje problemów, jakie napotkano w trakcie realizacji projektów	18
6. Skuteczność projektów	21
7. Podsumowanie	24
Aneks 1. Kwestionariusz wywiadu	25
Aneks 2. Analiza frekwencyjna dla Działania 2.1 (projekty kierowane na obszary wiejskie) i dla Działania 2.3	33

1. Nota metodologiczna

Celem badania było przeprowadzenie ewaluacji końcowej programu ZPORR, działań 2.1., 2.3 i 2.4. w województwie kujawsko-pomorskim, szczególnie w odniesieniu do wsparcia dla mieszkańców obszarów wiejskich (działanie 2.1. i 2.3.).

Zagadnienia badawcze, jakie obejmowała ewaluacja, określono w załączniku do umowy między WUP i wykonawcą badania i były to następujące pytania:

1. Jakie projekty skierowane do mieszkańców obszarów wiejskich realizowano w ramach Działania 2.1 i 2.3
2. Co miało decydujący wpływ na dobór tematyki szkoleń, ofertę kursów zawodowych w przypadku działania 2.3?
3. Czy wsparcie oferowane w Działaniu 2.3 było adekwatne do potrzeb mieszkańców obszarów wiejskich i tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich?
4. Jak zmiany dokonywane w zapisach Działania 2.3 wpłynęły na adekwatność oferowanego wsparcia w kontekście potrzeb mieszkańców obszarów wiejskich i tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich?
5. Na jakie problemy napotkali projektodawcy podczas przygotowania projektu kierowanego do mieszkańców obszarów wiejskich?
6. Na jakie problemy napotkali projektodawcy podczas realizacji projektu uwzględniając specyfikę grup docelowych?
7. Ocena wpływu podejmowanych przez Beneficjenta Końcowego działań informacyjno-promocyjnych na zainteresowanie wsparciem w ramach Działań 2.1 i 2.3 przez Beneficjentów?
8. Ocena wpływu podejmowanych przez Beneficjentów działań informacyjno-promocyjnych na zainteresowanie wsparciem w ramach Działań 2.1. i 2.3?
9. Które z projektów umożliwiły Beneficjentom Ostatecznym podjęcie zatrudnienia na obszarze wiejskim? Jakie uzyskano rezultaty miękkie. Stopień zadowolenia uczestników szkoleń/kursów wg projektodawców?

1.1. Metody gromadzenia danych

Badanie opiera się o wykorzystanie trzech metod badawczych: analizie dokumentów, indywidualnych wywiadach pogłębionych z pracownikami Instytucji Wdrażającej oraz wywiadach kwestionariuszowych (telefonicznych i internetowych) z beneficjentami.

Analiza dokumentów obejmowała systematyczne studia nad następującymi materiałami, przekazanymi przez Zleceniodawcę:

- dokumenty stanowiące podstawę realizacji programu:

- Uzupełnienie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

- Ramowe Plany Realizacji Działania 2.1, 2.3, 2.4 przyjęte przez Zarząd Województwa
- dokumentację (wszystkich) projektów:
 - wnioski o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizacji projektu w ramach Priorytetu 2 – Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006
 - sprawozdanie końcowe z realizacji projektu (lub kwartalne w przypadku projektów jeszcze nie zakończonych)
 - Dokumentacji Konkursowej dla Działania
 - Karty Oceny Merytorycznej z ocenami Komisji Oceny Projektów (KOP) – dwa dla każdego wnioskodawcy

Drugim źródłem danych były indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej (wskazanymi przez Zleceniodawcę). Wywiady dotyczyły kilku zagadnień:

- wpływu działań instytucjonalnych na realizację poszczególnych Działań
- trafności doboru projektów
- problemów, na jakie napotykała realizacja poszczególnych projektów
- użyteczności projektów – jaki był bezpośredni lub pośredni wpływ projektów na aktywizację zawodową mieszkańców regionu
- adekwatności projektów
- skuteczności projektów.

Przeprowadzono 11 wywiadów pogłębionych z pracownikami WUP, z których dwoje odpowiadało za promocję programu, a pozostałych 9 osób za właściwą realizację programu.

Wreszcie, trzecim – najważniejszym dla raportu II – źródłem informacji były wywiady kwestionariuszowe z projektodawcami, (beneficjentami - nazwy te będą używane w raporcie zamiennie). Wywiady kwestionariuszowe w zamierzeniu miały być przeprowadzone telefonicznie (CATI). Ze względu na obszerność wywiadu (patrz kwestionariusz w Aneksie 1) planowane wywiady poprzedzono:

- telefoniczną informacją o planowanym badaniu
- listem (elektronicznym) do każdego z projektodawców; list informował o badaniu, dołączono do niego list przewodni od dyrektora WUP oraz kwestionariusz wywiadu, do którego przeczytania lub wypełnienia przed wywiadem telefonicznym zachęcano w treści listu.

Zabiegi te wydawały się niezbędne wobec trzech czynników:

- obszerności wywiadu;

- złożoność narzędzia (zwłaszcza pyt. 24.1, 24.2.);
- charakter działalności projektodawców, który pozwalał przypuszczać, że poświęcenie przez nich ponad 30 minut na wywiad telefoniczny może być poważną przeszkodą dla realizacji badania.

Analizie w raporcie II poddawane są wyłącznie kwestionariusze projektodawców Działania 2.3 (10 projektodawców) oraz tych realizatorów projektów Działania 2.1 (35), którzy choćby w części kierowali projekt na obszary wiejskie (tzn. w sprawozdaniu końcowym projektu wskazywano także beneficjentów mieszkających na terenach wiejskich. Łącznie analizom poddane będą odpowiedzi 45 projektodawców. Wywiady przeprowadzono w terminie od 29.10 do 9.11.2007.

1.2 Metody analizy danych

Zgromadzone materiały wymagają nieco odmiennych metod analizy. W przypadku analizy wywiadów kwestionariuszowych posługiwano się metodami statystycznymi (z pomocą specjalistycznego oprogramowania).

Wywiady pogłębione oraz dokumenty były analizowane z użyciem tzw. reprezentacji matrycowych – jest to metoda, w której zebrane materiały są zestawiane w odpowiednio przygotowane tabele, w których wyszukuje się pewnych wzorców i prawidłowości. Pewną trudnością analityczną, którą – jak sądzimy – udało się pokonać, było zestawienie danych uzyskanych w analizie dokumentów z informacjami płynącymi z wywiadów kwestionariuszowych, z projektodawcami, których dotyczyły analizowane dokumenty. Oznacza to, że we wzmiankowanych matrycach umieszczano informacje dotyczące poszczególnych projektów, zarówno zebranych z dostarczonych przez Zleceniodawcę dokumentów, jak i z fragmentów wywiadów kwestionariuszowych.

2. Przygotowanie do realizacji projektu

Analiza Kart Oceny Merytorycznej projektów pozwala na wskazanie kilku rodzajów błędów/niedoskonałości popełnianych na etapie przygotowania do realizacji projektu w Działaniu 2.3:

1. niewystarczające lub nazbyt powierzchowne rozpoznanie potrzeb rynku pracy i zapotrzebowania na oferowane w projekcie rozwiązania
2. brak odniesień do dokumentów strategicznych dla obszaru realizacji projektu
3. nieprzemyślana struktura zarządzania projektem
4. niewłaściwy dobór partnera do realizacji projektu
5. nieprzewidywalnie problemów związanych z rekrutacją uczestników.

Sprawdziliśmy, jak dobrze do realizacji projektu, przygotowani byli projektodawcy w ich własnej ocenie.

TABELA 1. Dokumenty z jakimi zapoznano się przed przygotowaniem projektu w działaniu 2.1 i 2.3

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Wytuczne dla instytucji</i>	31	34,1	10	29,4
<i>Podręcznik procedur</i>	26	28,6	9	26,5
<i>EFS – ZPORR – kwalifikowalność wydatków</i>	28	30,8	10	29,4
<i>Inne</i>	6	6,5	5	14,7
<i>Ogółem</i>	91*	100	34*	100

* Liczba odpowiedzi jest większa niż liczba respondentów, ponieważ mogli oni wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma” 2007

Znajomość dokumentów wśród projektodawców w działaniu 2.1 i 2.3 (tabela 1), według odpowiedzi jakich udzielili na to pytanie, była bardzo dobra. Przed przygotowaniem projektów zdecydowana większość z nich zapoznała się z wytycznymi dla instytucji w realizacji Priorytetu 2 ZPORR, z podręcznikiem procedur wdrażania ZPORR WUP w Toruniu oraz dokumentami dotyczącymi kwalifikowalności wydatków.

Wydaje się, że takie przygotowanie – powinno uświadomić projektodawcom ich przyszłe obowiązki i zakres prac. Tabela 2 wskazuje, że w ich przekonaniu tak się stało.

TABELA 2. Przewidywane konsekwencje (wymagania do spełnienia) związane z otrzymaniem środków na realizacją projektów w działaniach 2.1 i 2.3

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Zaplecze techniczno – organizacyjne</i>	33	20,6	9	19,1
<i>Zdolności instytucjonalne</i>	32	20,0	9	19,1
<i>Terminowe i prawidłowe sprawozdania</i>	33	20,6	10	21,3
<i>Terminowe i prawidłowe wnioski o płatność</i>	32	20,0	10	21,3
<i>Właściwe informowanie o projekcie</i>	30	18,8	9	19,2
<i>Ogółem</i>	160*	100	47*	100

* Liczba odpowiedzi jest większa niż liczba respondentów, ponieważ mogli oni wybrać więcej niż jedną odpowiedź.
Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Wymogi jakie postawiono instytucjom wdrażającym projekty w ramach działania 2.1 i 2.3 (tabela 2), według deklaracji projektodawców, zdecydowanie przewidziano już na etapie przygotowań projektu. Wymogi te były konieczne do spełnienia, by otrzymać środki na realizację projektu, między innymi konieczność posiadania odpowiedniego zaplecza techniczno – organizacyjnego, odpowiedniej zdolności instytucjonalnej, terminowego i prawidłowego sporządzania sprawozdań z realizacji projektu, terminowego i właściwego wnioskowania o płatność oraz właściwego informowania o projekcie. Zarówno przedstawiciele instytucji wdrażających projekty z działania 2.1 jak i z działania 2.3 jednogłośnie deklarują, że już na etapie opracowywania projektu byli świadomi wszystkich postawionych im później wymagań (z niewielkimi różnicami we wskazaniach).

Warte być może – w kontekście wywiadów z pracownikami WUP – pytać czy ślady tej świadomości nie zostały przeniesione na etap wdrożenia projektu, stąd liczne problemy zgłaszane przez Instytucję Wdrażającą.

Jednym z zadań projektodawców było rozpoznanie rynku pracy i zapotrzebowania na ich ofertę.

TABELA 3. Rozpoznanie rynku pracy przed przygotowaniem projektu

	<i>Liczba</i>	<i>Procent</i>
<i>Tak, pogłębione studia</i>	25	56,5
<i>Tak, pobieżna analiza</i>	17	37,7
<i>Brak rozpoznania rynku</i>	1	2,3
<i>Brak odpowiedzi</i>	2	4,4
<i>Ogółem</i>	45	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Dokonując rozpoznania rynku pracy przed przygotowaniem projektu (tabele 3 i 4), większość projektodawców zarówno z działania 2.1 jak i 2.3 deklaruje, że przeprowadziło pogłębione studia, pozostali projektodawcy również dokonali rozpoznania potrzeb rynku pracy, ale było to raczej pobieżne rozpoznania. Tylko jedna instytucja, realizująca projekt w ramach działania 2.1, przyznała, że nie dokonała takiego rozpoznania.

TABELA 4. Rozpoznanie rynku pracy przed przygotowaniem projektu a rodzaj działania w ramach którego realizowany był projekt

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Tak, pogłębione studia</i>	18	54,5	7	70,0
<i>Tak, pobieżna analiza</i>	14	42,4	3	30,0
<i>Brak rozpoznania rynku</i>	1	3,0	0	,0
<i>Ogółem</i>	33	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Jednym z problemów była adekwatność diagnoz do wskazywanych w projekcie grup docelowych. Trochę potwierdza to informacja dot. obszaru diagnozowanego, która nie odpowiada liczbie projektów realizowanych na poziomie regionalnym i lokalnym, która wynosiła odpowiednio 7 i 38. Tak więc część analiz była zawężana do analiz lokalnych, mimo że działania kierowane były do odbiorców w całym regionie lub jego części (na przykład kilku powiatów)

TABELA 5. Obszar, którego dotyczyło rozpoznanie rynku pracy

	<i>Liczba</i>	<i>Procent</i>
<i>Regionalny rynek pracy</i>	27	60,0
<i>Lokalny rynek pracy</i>	16	35,6
<i>Brak odpowiedzi</i>	2	4,4
<i>Ogółem</i>	45	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma” 2007

TABELA 6. Obszar, którego dotyczyło rozpoznanie rynku pracy, a rodzaj działania w ramach którego realizowany był projekt

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Regionalny rynek pracy</i>	23	69,7	4	40,0
<i>Lokalny rynek pracy</i>	10	30,3	6	60,0
<i>Ogółem</i>	33*	100	10	100

* W analizach pominięto braki danych.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Różnica rozpoznania potrzeb rynku (tabela 5,6) pracy między instytucjami realizującymi projekty w działaniach 2.1 i 2.3 dotyczyła obszaru na jakim rozpoznanie było dokonane. W przypadku projektów z działania 2.1, rozpoznanie dotyczyło przede wszystkim regionalnego rynku pracy – 23 na 33 wskazania, natomiast w przypadku projektów z działania 2.3 częścię lokalnego rynku pracy – 6 na 10 wskazań. Wynika to zapewne z różnicy zasięgu oddziaływania projektów z działań 2.1 i 2.3. Zdecydowanie częściej w przypadku projektów z działania 2.1 ten zasięg jest większy.

TABELA 7. Metody rozpoznania potrzeb rynku pracy, a rodzaj działania, w ramach którego realizowany był projekt

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Statystyki i dokumenty oficjalne</i>	14	41,2	7	70,0
<i>Sondaż, badanie opinii</i>	11	32,4	1	10,0
<i>Konsultacja w urzędzie pracy</i>	2	5,9	1	10,0
<i>Konsultacja z lokalnymi pracodawcami</i>	1	2,9	1	10,0
<i>Intuicja i znajomość terenu</i>	6	17,6	0	,0
<i>Ogółem</i>	34*	100	10	100

* W analizach pominięto braki danych.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Metody jakie stosowano dokonując rozpoznania potrzeb rynku pracy (tabela 7) w przypadku projektów z działania 2.1 to najczęściej studiowanie statystyk i innych dokumentów oficjalnych dotyczących tejże problematyki i przeprowadzanie sondaży/rozpoznania opinii. Rzadziej konsultowano projekty w urzędzie pracy i z lokalnymi przedstawicielami pracodawców – ze szkoda, jak można zakładać, dla skuteczności projektów. Sześciu projektodawców w rozpoznaniu rynku kierowało się intuicją i własną znajomością terenu, na którym projekt miał być realizowany. W przypadku projektów z działania 2.3 zdecydowana większość

projektodawców w rozpoznaniu potrzeb rynku pracy posłużyła się metodą studiowanie statystyk i innych dokumentów oficjalnych dotyczących tejże problematyki.

Projektodawcy sądzą, że nie tylko znali obszar, na którym realizowany był projekt i jego potrzeby, dokładniej potrzeby jego mieszkańców, ale także deklarują, że uwzględniali te potrzeby w swoich działaniach (tabela 8).

TABELA 8. Uwzględnienie potrzeb odbiorcy w zależności od rodzaju działania w ramach którego realizowany był projekt

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Tak, uwzględniono</i>	25	71,4	6	60,0
<i>Uwzględniono, ale nie zawsze</i>	8	22,9	4	40,0
<i>Nie, nie było takiej potrzeby</i>	2	5,7	0	,0
<i>Ogółem</i>	35	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Wszyscy projektodawcy zarówno z działania 2.1 jak i działania 2.3 deklarują, że uwzględnili specyfikę potrzeb odbiorców realizowanego przez nich działania (tabela 8). Zdecydowana większość zawsze uwzględniała te potrzeby, pozostali również je uwzględniali, choć nie zawsze, bo nie zawsze było to możliwe. Tylko dwóch projektodawców realizujących projekty w działaniu 2.1 odpowiada, że nie uwzględniała potrzeb odbiorców, bo ich zdaniem nie było takiej potrzeby. Można zakładać tu, że według projektodawców potrzeby te nie były specyficzne dla obszarów wiejskich.

Projektodawcy powinni byli sprawdzić zainteresowanie projektem, aby rozpoznać potencjalne zagrożenia – w postaci np. braku zainteresowania lub motywacji do udziału w projekcie beneficjentów ostatecznych.

TABELA 9. Sprawdzenie zainteresowania projektem przed jego przygotowaniem

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Tak, bardzo dokładne</i>	30	85,7	6	66,7
<i>Tak, ale raczej pobieżne</i>	5	14,3	3	33,3
<i>Ogółem</i>	35	100	9*	100

* W analizach pominięto braki danych.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Przygotowanie projektów z działań 2.1 i 2.3 we wszystkich przypadkach poprzedzone było sprawdzeniem zainteresowania proponowanymi w nich działaniami (tabela 9). W działaniu 2.1 w prawie wszystkich przypadkach sprawdzenie zainteresowania działaniami dokonane zostało w bardzo dokładny sposób. W przypadku działania 2.3, 2/3 projektodawców dokonało bardzo dokładnego oszacowania zainteresowania podejmowanymi przez siebie działaniami, 1/3 dokonała rozpoznania raczej pobieżnie.

TABELA 10. Metody rozpoznania zainteresowania proponowanymi działaniami

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Znalezienie braków w obecnej ofercie szkoleniowej</i>	13	21,7	4	17,4
<i>Sondaż</i>	25	41,7	7	30,4
<i>Konsultacje z innymi instytucjami</i>	11	18,3	7	30,4
<i>Intuicja i znajomość terenu</i>	11	18,3	5	21,7
<i>Ogółem</i>	60*	100	23*	100

*Liczba jest większa niż liczba respondentów ze względu na możliwość udzielania więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Wśród metod, jakimi posługiwano się dokonując rozpoznania zainteresowań proponowanymi działaniami w środowisku odbiorców (tabela 10), w przypadku projektów realizowanych w działaniu 2.1 najczęściej stosowaną metodą było przeprowadzenie sondaży. Metodą tą posłużyło się 25 instytucji realizujących projekty. Oprócz tego prowadzono również inne działania: studiowano istniejącą ofertę szkoleniową pod kątem znalezienia w niej braków (13 wskazań), konsultowano się z innymi instytucjami prowadzącymi tego typu działania i kierowano się intuicją i własną znajomością terenu – odpowiednio po 11 wskazań. W obu przypadkach, chociaż sięgano po różne metody, preferowany był sondaż wśród potencjalnych beneficjentów. Co ciekawe projekty w Działaniu 2.3. chętnie konsultowano także z innymi instytucjami, częściej niż w przypadku projektów realizowanych w działaniu 2.1.

Na ogół starano się zwiększać zainteresowanie udziałem w projekcie (tabela 11).

TABELA 11. Prowadzenie działań, które miały zwiększyć zainteresowania projektem

	<i>Liczba</i>	<i>Procent</i>
<i>Tak, działania były prowadzone</i>	30	66,7
<i>Nie, działania takie nie były prowadzone</i>	7	15,6
<i>Brak odpowiedzi</i>	8	17,7
<i>Ogółem</i>	45	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

TABELA 12. Najskuteczniejsze działania informacyjno – promocyjne dotyczące projektu a rodzaj działania, w ramach którego realizowany był projekt

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Ulotki</i>	12	17,6	2	11,2
<i>Plakaty</i>	16	23,5	4	22,2
<i>Ogłoszenia w mediach</i>	28	41,2	8	44,4
<i>Strona internetowa</i>	1	1,5	0	,0
<i>Inne</i>	11	16,2	4	22,2
<i>Ogółem</i>	68*	100	18*	100

*Liczba jest większa niż liczba respondentów ze względu na możliwość udzielania więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma” 2007

Za najskuteczniejsze wśród podjętych działań informacyjno – promocyjnych dotyczących realizowanych projektów, projektodawcy z działań 2.1 i 2.3 uznali ogłoszenia w mediach (tabela 12). Oprócz tego za skuteczne uznano również dystrybuowane ulotki i plakaty. Projektodawcy wskazywali również na inne skuteczne działania informacyjno – promocyjne, wśród nich uwagę zwracają te bardziej innowacyjne, jak np. skorzystanie z sieci kontaktów organizacji rolniczych i instytucji z otoczenia rolnictwa, zrzeczeń mieszkańców (np. kół gospodyń wiejskich), kontaktów z samorządem lokalnym i z jego pomocą rozpowszechnianie informacji o projekcie.

3. Typy projektów

W Działaniu 2.1. przeważały projekty oferujące szkolenia (ponad 84%), pojedyncze projekty proponowały usługi doradcze lub studia zawodowe, tylko 2 projekty miały charakter zintegrowany (4,5%). Nieco większą wagę do integrowania wsparcia wykazywali projektodawcy Działania 2.3, z których prawie połowa realizowała projekty zintegrowane, a pozostali prowadzili szkolenia.

Wśród działań kierowanych do mieszkańców obszarów wiejskich przeważają szkolenia i kursy. Przedmiot szkoleń, jakie oferowano beneficjentom ostatecznym to:

- prace administracyjne: samodzielny księgowy, sekretarka, pracownik biurowy, pracownik działu kadr i płac, osoba tworząca i zarządzająca projektami EFS
- prace zw. z handlem: obsługa hurtowni, nowoczesny sprzedawca, przedstawiciel handlowy
- zawody łączące się z rolnictwem, ogrodnictwem: agrobiznes, projektant ogrodu
- zawody w sektorze usług tradycyjnych: mała gastronomia, florystyka, kosmetyka, wizaż, masażysta, kurs fryzjerski, opiekun osób starszych i dzieci
- zawody w sektorze usług nowoczesnych: grafik komputerowy, projektant stron internetowych, administrowanie sieciami internetowymi, wyszukiwanie informacji
- prace nisko kwalifikowane: magazynier, spawacz, obsługa wózka widłowego, kierowca (C+E), murarz, tynkarz
- prace rzemieślnicze: stolarz meblowy.

W trakcie realizacji projektu stosunkowo rzadko wprowadzono zmiany (tabela 13)

TABELA 13. Wprowadzanie zmian w projekcie w stosunku do pierwotnych założeń, powody tych zmian, w poszczególnych rodzajach działań

<i>Czy wprowadzono zmiany w trakcie realizacji projektu?</i>	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent*	Liczba	Procent*
<i>Tak, ponieważ wstępne założenia nie były możliwe do zrealizowania w praktyce</i>	4	11,4	1	10,0
<i>Tak, z powodów niezależnych od naszej instytucji</i>	8	22,9	2	20,0
<i>Nie</i>	21	60,0	7	70,0
<i>Brak odpowiedzi</i>	2	5,7	0	,0
<i>Ogółem</i>	35	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Projektodawcy z działań 2.1 i 2.3 zapytani zostali również o to, czy dokonywali zmian w projekcie w stosunku do pierwotnych założeń, a jeżeli tak, to z jakich powodów. W przypadku projektów realizowanych w ramach działania 2.1 w 60% projektów takie zmiany nie były wprowadzane. Modyfikacje były natomiast potrzebne w 12 przypadkach. W 8 projektach zmieniono założenia początkowe z powodów niezależnych od projektodawców, w 4 przypadkach dokonano takich zmian, ponieważ wstępne założenia okazały się niemożliwe do zrealizowania w praktyce (były nierealistyczne). Mniej zmian wymagały projekty realizowane w ramach działania 2.3, dokonano ich tylko 3 z 10 projektodawców. W dwóch przypadkach wynikały z powodów niezależnych od instytucji wdrażającej, w jednym przypadku wstępne założenia okazały się niemożliwe do zrealizowania w praktyce.

4. Motywacja do realizacji projektu

Powody, dla których projektodawcy przystąpili do programu w obu działaniach 2.1 i 2.3 były bardzo do siebie zbliżone. Najwięcej, bo aż po 16 razy jako na główny powód wskazywano możliwość prowadzenia całkiem nowych działań oraz możliwość rozszerzenia prowadzonych działań o nowych odbiorców. Na drugim miejscu wśród wskazywanych powodów przystąpienia do programu znalazła się możliwość dofinansowania działań, które były już wcześniej prowadzone. Jedna osoba wskazała również na możliwość rozszerzenia prowadzonych działań na nowe obszary.

TABELA 14. Główny powód przystąpienia do programu

	<i>Liczba</i>	<i>Procent</i>
<i>Możliwości prowadzenia całkiem nowych działań</i>	16	35,6
<i>Możliwości rozszerzenia działań – odbiorcy</i>	16	35,6
<i>Możliwości rozszerzenia działań – obszar</i>	1	2,2
<i>Dofinansowanie działań już prowadzonych</i>	10	22,2
<i>Inne</i>	1	2,2
<i>Brak odpowiedzi</i>	1	2,2
<i>Ogółem</i>	45	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

TABELA 15. Prowadzenie wcześniej działań podobnych do realizowanych w projekcie

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	<i>Liczba</i>	<i>Procent</i>	<i>Liczba</i>	<i>Procent</i>
<i>Były prowadzone, ale na innym obszarze</i>	6	17,1	3	30,0
<i>Były prowadzone na tym obszarze, ale skierowane były do innych grup odbiorców</i>	7	20,0	2	20,0
<i>Były prowadzone na tym obszarze i kierowane do tej samej grupy odbiorców</i>	8	22,9	2	20,0
<i>Nie, projekt ma charakter innowacyjny</i>	14	40,0	3	30,0
<i>Ogółem</i>	35	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Projektodawców obu działań 2.1 i 2.3, zapytano o to, czy już wcześniej prowadzili działania podobne do realizowanych w projekcie (tabela 15). W przypadku projektów realizowanych w działaniu 2.1 najczęściej osób (14) odpowiedziało, że działania takie nie były wcześniej realizowane, a projekt ma charakter innowacyjny. W 8 przypadkach powiedziano, że działania takie były wcześniej prowadzone na tym samym obszarze i skierowane do tej samej grupy odbiorców. Siedmiu projektodawców prowadziło już wcześniej podobne działania na tym samym obszarze, ale skierowane były one do innych grup odbiorców. W sześciu przypadkach

zmieniono obszar działań (można zakładać, że zmiana dotyczyła przeniesienia tych działań na obszary wiejskie). W działaniu 2.3 siedmiu projektodawców wskazuje na kontynuację wcześniejszych działań, a trzech na innowacyjność projektu.

Wskazania dotyczące źródeł, z jakich dowiadywano się o możliwości uzyskania dofinansowania w obu działaniach 2.1 i 2.3 były do siebie bardzo zbliżone. Najczęściej o takiej możliwości dowiadywano się z urzędów pracy i informacji pochodzących bezpośrednio z Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Pięciu projektodawców jako źródło informacji wskazało gazety i inne media oraz innych projektodawców, dwóch instytucje, z którymi na co dzień współpracują. Dla jednego (tylko!) z respondentów źródłem, z jakiego dowiedział się o możliwości uzyskania dofinansowania byli urzędnicy samorządowi.

TABELA 16. Źródła, z jakich dowiadywano się o możliwości uzyskania dofinansowania

	<i>Liczba</i>	<i>Procent</i>
<i>Urząd pracy</i>	17	37,8
<i>Urzednicy samorządowi</i>	1	2,2
<i>Informacja MRR</i>	14	31,2
<i>Instytucja, z którymi na co dzień współpracują</i>	2	4,4
<i>Inni projektodawcy</i>	5	11,1
<i>Gazeta i inne media</i>	5	11,1
<i>Inne</i>	1	2,2
<i>Ogółem</i>	45	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Wskazuje to przy okazji na ważną rolę, jaką pełniły organizowane przez Instytucję Wdrażającą spotkania informacyjno-promocyjne.

TABELA 17. Ocena przydatności organizowanych przez WUP spotkań informacyjnych (wskazania podane w liczbach)

<i>DZIAŁANIA WUP</i>	<i>PRZYDATNE</i>	<i>NIE-PRZYDATNE</i>	<i>TRUDNO OCENIĆ</i>
<i>Konferencja dot. ZPORR</i>	19	-	2
<i>Seminarium</i>	7	-	1
<i>Szkolenia dla projektodawców</i>	38	2	-
<i>Spotkania informacyjno – promocyjne</i>	21	-	2
<i>Dni otwartych drzwi</i>	8	-	2
<i>Inne</i>	3	-	-

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

W przypadku przedstawicieli instytucji i przedsiębiorstw realizujących projekty w działaniu 2.1 i 2.3 najczęściej cenionym działaniem informacyjnym organizowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy były szkolenia dla projektodawców, na które wskazało 38 osób (tabela 17). Tylko dwie osoby oceniły, że były to działania nieprzydatne. Na drugim miejscu znalazły się

spotkania informacyjno-promocyjne, które wskazało 21 osób. W dalszej kolejności znalazły się dni otwarte drzwi (8 osób) i seminaria (7 osób).

Wiemy zatem, że na podjęcie decyzji o przystąpieniu do programu wpływ miał WUP, informujący o programie, skłaniający do podjęcia działań i przedstawiający możliwości działań, ich charakter preferowany w programie, itp. Można zakładać, że pod wpływem tych informacji projektodawcy określali charakter projektu. Co jednak powodowało wybór przedmiotu działania?

TABELA 18. Czynniki jakie miały wpływ na wybór przedmiotu projektu (tematyki szkoleń, kursów zawodowych) w działaniu 2.1 i 2.3

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Analiza potrzeb rynku pracy</i>	14	41,2	8	80,0
<i>Obserwacja trendów w innych regionach</i>	2	5,9	0	,0
<i>Obserwacja doświadczeń innych krajów</i>	1	2,9	0	,0
<i>Potrzeby zgłaszane przez potencjalnych odbiorców</i>	16	47,1	2	20,0
<i>Trudno powiedzieć</i>	1	2,9	0	,0
<i>Ogółem</i>	34	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Najczęściej wskazywanymi czynnikami, jakie miały wpływ na wybór przedmiotu projektu wśród projektodawców w działaniu 2.1 miały być potrzeby potencjalnych odbiorców (16 osób), zgłaszane przez nich lub rozpoznane w badaniach potrzeb rynku pracy (14 osób). Dwie osoby jako czynniki jakie miały wpływ na wybór przedmiotu projektu wskazały obserwacje trendów w innych regionach. Jedna osoba wskazała, że były to obserwacja doświadczeń innych krajów. W przypadku projektodawców w działaniu 2.3 zdecydowana większość samodzielnie analizowała potrzeby rynku pracy, a dwie osoby uwzględniły potrzeby zgłaszane przez mieszkańców obszaru działań.

5. Rodzaje problemów, jakie napotymano w trakcie realizacji projektu

Najczęściej pojawiającymi się problemami formalnymi na etapie wdrażania projektów w działaniu 2.1 (tabela 19) były nadmiernie rozbudowane wymogi finansowe (31 wskazań) oraz opóźnienia w płatnościach (25 wskazań). W dalszej kolejności były to zmiany wytycznych i przepisów regulujących sposób realizacji projektu i zbyt rozbudowana sprawozdawczość (po 17 wskazań). Nadmierne wymogi formalne wobec ostatecznych odbiorców, to problem na jaki wskazano 14 razy. Dla 8 projektodawców problem ograniczeń czasu na realizację projektów. W przypadku projektów realizowanych w działaniu 2.3 najczęściej wskazywanym problemem były opóźnienia w płatnościach. Problem ten pojawił się u wszystkich projektodawców z działania 2.3. Prawie u wszystkich wystąpiły także trudności z nadmiernie rozbudowanymi wymogami finansowymi (9 wniosków). Pięciu projektodawców nie umiało dostosować działań do ograniczonego czasu trwania projektu lub do zmieniających się wytycznych i przepisów regulujących sposób realizacji projektu. Cztery osoby jako problem, powstały w trakcie wdrażania projektu, wskazały nadmierne kryteria formalne stawiane wobec beneficjentów ostatecznych, a trzy osoby na zbyt rozbudowaną sprawozdawczość.

TABELA 19. Problemy formalne, jakie pojawiły się podczas wdrażania projektu w ramach działania 2.1 i 2.3

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Ograniczony czas</i>	8	7,1	5	13,9
<i>Zmiany wytycznych</i>	17	15,2	5	13,9
<i>Opóźnienia w płatnościach</i>	25	22,3	10	27,8
<i>Rozbudowana sprawozdawczość</i>	17	15,2	3	8,3
<i>Nadmierne wymogi finansowe</i>	31	27,7	9	25,0
<i>Nadmierne kryteria formalne wobec bo</i>	14	12,5	4	11,1
<i>Ogółem</i>	112*	100	36*	100

* Liczba jest większa niż liczba respondentów ze względu na możliwość udzielania więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Projektodawcy z działań 2.1 i 2.3 zapytani zostali o problemy formalne, które przewidziano na etapie przygotowania projektu i te, które pojawiły się w trakcie jego wdrażania. Projektodawcy z działania 2.1 wśród problemów przewidzianych najczęściej wymieniają opóźnienia w płatnościach (10 wskazań). Po 8 wskazań pojawiło się przy problemach związanych z ograniczonym czasem, nadmiernie rozbudowaną sprawozdawczością i nadmierne

wymagającymi kryteriami formalnymi dla uczestników projektu do uczestnictwa w nim. 9 wskazań dotyczyło nadmiernie rozbudowanych wymogów dotyczących poświadczania wydatków i sporządzania dokumentów finansowych. Pięć osób przewidziało problemy dotyczące zmian wytycznych i przepisów regulujących sposób realizacji projektu. Projektodawcy z działania 2.3 najczęściej przewidywali problemy związane z ograniczonym czasem na realizację projektu (4 wskazania) i opóźnieniami w płatnościach. Po trzy osoby wskazały na rozbudowaną sprawozdawczość i nadmiernie rozbudowane wymogi finansowe. Dwie osoby przewidziały problemy związane z nadmiernie wymagającymi kryteriami formalnymi dla uczestników projektu do uczestnictwa w nim.

TABELA 20a. Problemy formalne, które przewidziano na etapie przygotowania projektu w ramach działania 2.1 i 2.3

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Ograniczony czas</i>	8	16,7	4	13,9
<i>Zmiany wytycznych</i>	5	10,4	0	13,9
<i>Opóźnienia w płatnościach</i>	10	20,8	4	27,8
<i>Rozbudowana sprawozdawczość</i>	8	16,7	3	8,3
<i>Nadmierne wymogi finansowe</i>	9	18,8	3	25,0
<i>Nadmierne kryteria formalne wobec oo</i>	8	16,7	2	11,1
<i>Ogółem</i>	48*	100	16*	100

* Liczba jest większa niż liczba respondentów ze względu na możliwość udzielania więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Projektodawcy doświadczali także licznych problemów organizacyjnych. Przede wszystkim wiązały się one z rekrutacją beneficjentów ostatecznych. Projekty cieszyły się zbyt małym (Działanie 2.3) lub zbyt dużym (Działanie 2.1) zainteresowaniem, co przekładało się na trudność z wyrekrutowaniem właściwej liczby uczestników szkoleń. Z drugiej strony, ci którzy dostali się do projektu nie zawsze się w nim utrzymywali do końca. Chociaż, jak wynika z analiz dokumentów, w przypadku Działania 2.3. procent osób, które odeszły z projektu w trakcie jego trwania był niższy niż w pozostałych Działaniach.

TABELA 20b. Problemy organizacyjne, które przewidziano na etapie przygotowania projektu w ramach działania 2.1 i 2.3

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Niskie zainteresowanie projektem</i>	2	3,1	2	11,1
<i>Zbyt duże zainteresowanie</i>	28	43,8	3	16,7
<i>Duże oczekiwania BO</i>	5	7,8	2	11,1
<i>Problemy z kadrą</i>	2	3,1	1	5,6
<i>Problemy z dostosowaniem programu</i>	1	1,6	3	16,7
<i>Częste rezygnacje BO</i>	15	23,4	3	16,7
<i>Problemy z ponowną rekrutacją</i>	7	10,9	3	16,7
<i>Niedostosowany harmonogram</i>	4	6,3	1	5,6
<i>Ogółem</i>	64*	100	18*	100

* Liczba jest większa niż liczba respondentów ze względu na możliwość udzielania więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

W opinii 12 projektodawców z działania 2.1 powstałe problemy w trakcie realizacji projektu nie miały wpływu na efekt końcowy. 12 projektodawców twierdzi, że wpływ ten był niewielki, dwóch tylko stwierdziło, że wpływ jaki miały problemy powstałe w trakcie realizacji projektu w sposób zasadniczy lub znaczący wpłynęły na efekt końcowy projektu. W opinii projektodawców z działania 2.3 problemy nie wpłynęły na efekt końcowy projektu – 4 wskazania, trzy osoby twierdzą, że w niewielkim stopniu. Znaczący wpływ problemów na końcowy efekt realizacji projektu pojawił się tylko w jednym przypadku.

TABELA 21. Wpływ zgłaszanych problemów na efekty realizacji projektu

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent*	Liczba	Procent*
<i>W sposób zasadniczy</i>	1	3,0	0	,0
<i>W sposób znaczący</i>	1	3,0	1	10,0
<i>Umiarkowanie</i>	2	6,1	1	10,0
<i>W niewielkim stopniu</i>	11	33,3	3	30,0
<i>W ogóle</i>	12	36,4	4	40,0
<i>Trudno powiedzieć</i>	6	18,2	1	10,0
<i>Ogółem</i>	33	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

6. Skuteczność projektów

Miarą skuteczności projektów mógłby być ich wpływ na zmianę sytuacji zawodowej beneficjentów ostatecznych.

TABELA 22. Zmiana sytuacji zawodowej beneficjentów ostatecznych w opinii projektodawców działań 2.1 i 2.3

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Tak, dotyczy ona większości</i>	8	22,9	4	40,0
<i>Tak, ale dotyczy ona tylko części odbiorców</i>	8	22,9	4	40,0
<i>Tak, ale udało się tylko nielicznym</i>	6	17,1	1	10,0
<i>Nie, nie zmieniła się</i>	1	2,9	0	0,0
<i>Nie mam takiej wiedzy</i>	12	34,3	1	10,0
<i>Ogółem</i>	35	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Projektodawcy z działania 2.1 zapytani o to, czy ich oferta szkoleniowa wpłynęła na zmianę sytuacji zawodowej odbiorców ostatecznych (tabela 22) w 16 przypadkach odpowiadają, że tak. Ośmiu twierdzi, że zmiana taka dotyczy większości, ośmiu, że tylko części odbiorców. W opinii sześciu projektodawców zmienić swoją sytuację zawodową udało się tylko nielicznym. Jedna osoba twierdzi, że sytuacja zawodowa ostatecznych odbiorców nie zmieniła się. Może wynikać to, że specyfiki prowadzonych szkoleń. Wśród projektodawców z działania 2.3 również przeważa opinia, że sytuacja zawodowa uczestników szkoleń uległa zmianie, twierdzi tak 8 projektodawców, z czego czterech uważa, że zmiana sytuacji dotyczy większości, czterech, że tylko części odbiorców.

TABELA 23. Wpływ zrealizowanego projektu na umiejętności i wiedzę jego uczestników przydatną na lokalnym/regionalnym rynku pracy a rodzaj działania w ramach, którego projekt był realizowany

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Tak, wpłynął</i>	32	91,4	10	100
<i>Trudno powiedzieć</i>	3	8,6	0	0
<i>Ogółem</i>	35	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Ocena wpływu realizowanych projektów na umiejętności i wiedzę jego uczestników przydatną na lokalnym czy regionalnym rynku pracy jest jak najbardziej pozytywna (tabela 23). 32

z 35 projektodawców z działania 2.1 twierdzi, że realizowany przez nich projekt wpłynął na umiejętności i wiedzę osób biorących w nim udział. Wszyscy projektodawcy z działania 2.3 zgodnie oceniają, że realizowane przez nich projekty wpłynęły na umiejętności uczestników przydatne na regionalnym rynku pracy, co mogłoby się wyrażać w zmianie ich sytuacji zawodowej. Nie wiemy, na podstawie czego projektodawcy zbudowali to przekonanie, to znaczy jak uzyskali wiedzę na temat zmiany sytuacji beneficjentów ostatecznych – czy śledzą ich losy, czy tylko założyli, że umiejętności, w które wyposażono beneficjentów musiały okazać się przydatne.

TABELA 24. Wpływ projektów realizowanych w Działaniu 2.1 i 2.3. na regionalny rynek pracy

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Tak, już dziś widoczne są zmiany</i>	3	8,6	1	10,0
<i>Być może, za wcześnie na oceny</i>	16	45,7	6	60,0
<i>Być może, ale łącznie z innymi projektami</i>	11	31,4	2	20,0
<i>Nie, skala projektu była zbyt mała</i>	3	8,6	1	10,0
<i>Trudno powiedzieć</i>	2	5,7	0	,0
Ogółem	35	100	10	100

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Projektodawcy obu działań zapytani o wpływ projektów na regionalny rynek pracy (tabela 24), w większości twierdzą, że jest jeszcze za wcześnie na dokonywanie takiej oceny. Oceniając pozytywnie wpływ projektów na rynek pracy twierdzą natomiast, że jest on najbardziej możliwy w połączeniu z innymi projektami.

TABELA 25. Sposób, w jaki zmieniła się sytuacja zawodowa uczestników projektu a działanie w jakim był realizowany

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Podjęcie pracy zawodowej</i>	4	14,3	6	40,0
<i>Zmiana miejsca pracy</i>	3	10,7	5	33,3
<i>Zmiana zawodu</i>	5	17,9	4	26,7
<i>Awans zawodowy</i>	15	53,6	0	0,0
<i>Trudno powiedzieć</i>	1	3,6	0	0,0
Ogółem	28	100	15*	100

* Liczba jest większa niż liczba respondentów ze względu na możliwość udzielania więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Odpowiedzi respondentów na pytanie, w jaki sposób zmieniła się sytuacja zawodowa uczestników projektu różnią się dla obu działań (tabela 25) – co nie powinno dziwić w kontekście celów, jakie stawiano projektom realizowanym w Działaniu 2.1 i w Działaniu 2.3. Projektodawcy z działania 2.1 jako zmianę sytuacji zawodowej najczęściej wskazywali awans zawodowy (w 15 przypadkach). Natomiast w przypadku działania 2.3 projektodawcy najczęściej wskazywali na podjęcie pracy zawodowej. Ponadto projektodawcy z obu działań podkreślili zmiany dotyczące miejsca pracy i zawodu.

TABELA 26. Zmiany na regionalnym rynku pracy po zrealizowaniu projektów w poszczególnych działaniach

	<i>Działanie 2.1</i>		<i>Działanie 2.3</i>	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent
<i>Pojawiły się nowe zawody</i>	1	2,6	1	7,1
<i>Podwyższyły się kwalifikacje</i>	20	52,6	7	50,0
<i>Zmniejszył się poziom bezrobocia</i>	0	,0	2	14,3
<i>Zwiększyła się akceptacja ustawicznej edukacji</i>	17	44,8	4	28,6
<i>Ogółem</i>	38*	100	14*	100

* Liczba jest większa niż liczba respondentów ze względu na możliwość udzielania więcej niż jednej odpowiedzi
Źródło: Badania ewaluacyjne ZPORR-WUP w Toruniu, Pracownia Badań „Soma”, Toruń 2007.

Wskazując zmiany, jakie pojawiły się na regionalnym rynku pracy po zrealizowaniu projektów (tabela 26), projektodawcy z obu Działań w pierwszej kolejności wymieniają podwyższenie kwalifikacji. W dalszej kolejności podkreślają zwiększenie się akceptacji dla ustawicznej edukacji. Według nielicznych projekt wpłynął nawet na spadek bezrobocia (to przypadki projektów obejmujących duże liczby beneficjentów).

7. Podsumowanie

Wśród projektów kierowanych do mieszkańców obszarów wiejskich dominowały projekty szkoleniowe, które miały wyposażyć ich w nowe umiejętności zawodowe. Oferowano na ogół kursy zawodów tradycyjnych (usługowych, administracyjnych, niskokwalifikowanych). Znalazły się jednak w ofercie dla mieszkańców obszarów wiejskich także szkolenia zawodowe umożliwiające wykonywanie bardziej nowoczesnych prac – jak np. grafik komputerowy lub projektant stron internetowych.

O doborze szkoleń miało decydować rozpoznanie potrzeb mieszkańców obszarów wiejskich zgłaszane przez nich samych bądź rozpoznane w badaniach lub analizach statystycznych przeprowadzonych przez zleceniodawcę. Zmiany dokonywane w zapisach Działań nie wpłynęły zasadniczo na rodzaje (a zatem także adekwatność) oferowanego wsparcia.

Zgłaszane przez projektodawców kierujących swoje działania na tereny wiejskie problemy, nie różnią się zasadniczo od tych, których doświadczali inni ostateczni odbiorcy. Częściej, niż w pozostałych projektach, mieli oni problemy z rekrutacją do projektów, chociaż zależało to w dużej mierze od treści szkolenia. Projekty te nie zawsze uwzględniały specyfikę grup docelowych, w tym na przykład problemy z dojazdem na szkolenia, ograniczone możliwości czasowe, itp. Tym większe znaczenie miały w związku z tym działania informacyjno-promocyjne, tak kierowane do projektodawców (zwracające uwagę na charakter grup docelowych), jak i te kierowane do beneficjentów ostatecznych, w tym z pośrednictwem budzących zaufanie mieszkańców lokalnych instytucji i zrzeszeń.

Połowę projektodawców cechuje duża wiara we wpływ zaoferowanych szkoleń na sytuację zawodową uczestników kursów, nieco mniejsza już w to, że zaproponowane działania mogły wpłynąć szerzej na lokalny lub regionalny rynek pracy. Ostrożne oceny wpływu zrealizowanych projektów podyktowane są tym, że projektodawcy zakładają skumulowane oddziaływanie różnych (nie tylko ich własnych) projektów na zmiany na rynku pracy, a także, że są to zmiany wymagające czasu i jako takie niemożliwe do oceny krótko po zakończeniu projektów.

Próba odpowiedzi na pytanie o to, jakie są rezultaty projektów i czy wywołały one zmianę na rynku pracy i trudności, jakie przy tym napotykały, prowadzi do innego pytania, które można traktować jako jedno z istotniejszych w prezentowanym badaniu. Jest to pytanie o to, czy wsparcie oferowane w Działaniu 2.3 było adekwatne do potrzeb mieszkańców obszarów wiejskich i wiejskiego rynku pracy. Gdyby odpowiedzi na to pytanie udzielać w oparciu o opinie wyrażane przez projektodawców oraz ich deklaracje co do rozpoznania potrzeb mieszkańców obszarów wiejskich i wiejskiego rynku pracy przed realizacją projektu, to odpowiedź na to pytanie

byłaby pozytywna – byłaby to konstatacja, że podejmowane działania były adekwatne. Można jednak to pytanie rozstrzygać także w inny sposób, to jest w odniesieniu do diagnozy wiejskiego rynku pracy w naszym regionie oraz trwałych efektów realizowanych projektów. Byłby to jednak przedmiot osobnego badania – opartego na analizach statystyk zatrudnienia i bezrobocia oraz śledzenia losów uczestników szkoleń. Dokumenty, jakie poddano analizie w niniejszym badaniu nie umożliwiają także odpowiedzi na prostsze pytanie – jakie szkolenia pozwalają na zdobycie zatrudnienia, ponieważ formularz sprawozdania końcowego nie zawierał takiej informacji.

Aneks 1. Kwestionariusz wywiadu z beneficjentami

Badanie realizacji programu ZPORR*

Szanowni Państwo,

W ciągu ostatnich miesięcy byliście Państwo zaangażowani w realizację projektów szkoleniowych i badawczych finansowanych ze środków EFS w ramach Działania 2.1, 2.3. i 2.4 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. W ramach prowadzonego na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu badania ewaluacyjnego chcielibyśmy dowiedzieć się, co Państwo uważacie za sukces, a co się nie udało lub przysporzyło Państwu problemów. Dzięki temu będzie można ocenić całość przebiegu programu, a także lepiej przygotować się do kolejnego okresu programowania. Liczymy na otwarte i szczerze odpowiedzi. Zachowujecie Państwo pełną anonimowość. Informacje, które uzyskamy będą przetwarzane zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych.

Informacje o projekcie

Nr działania:

Nazwa projektu:

Rodzaj projektu:

Obszar realizacji:

Do kogo głównie kierowane były działania?

.....

1. Czy w Pani/Pana odczuciu udało się zrealizować:

- wszystkie założenia, jakie postawiono projektowi w pierwotnym wniosku
- znaczoną część tych założeń
- połowę
- mniej niż połowę
- niewiele z nich

2. Co było głównym powodem przystąpienia do programu?

- możliwość prowadzenia całkiem nowych działań
- możliwość rozszerzenia prowadzonych działań o nowych odbiorców
- możliwość rozszerzenia prowadzonych działań na nowy obszar
- możliwość dofinansowania działań, które i tak już prowadziłam/em
- inne, jakie?

* Projekt finansowany ze środków Pomocy Technicznej Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

3. Czy w trakcie realizacji wprowadzane były jakieś istotne zmiany w stosunku do pierwotnych założeń:

- a. tak, wstępne założenia nie były możliwe do zrealizowania w praktyce
- b. tak, z powodów niezależnych od naszej instytucji (np. kwota dotacji niższa niż oczekiwana)
- c. nie

4. Skąd dowiedział(a) się Pan(i) o możliwości uzyskania dofinansowania? Proszę wskazać najważniejsze źródło informacji

- a. w urzędzie pracy, na konferencjach/seminariach WUP
- b. od urzędników samorządowych
- c. śledzę informacje Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i inne podobne dot. środków z UE
- d. od instytucji, z którymi na co dzień współpracuję
- e. od innych projektodawców
- f. z gazet i mediów
- e. z innych źródeł

5. Czy uczestniczył(a) Pan(i) w organizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy spotkaniach, na których informowano o ZPORR, takich jak:

- a. konferencja
- b. seminaria
- c. szkolenia
- d. spotkania informacyjno-promocyjne
- e. dni otwartych drzwi
- f. inne

6. Jak Pan(i) je ocenia?

Działania WUP	przydatne	nieprzydatne	nie umiem ocenić przydatności	nie dotyczy
Konferencja dot. ZPORR				
Seminarium				
Szkolenia dla projektodawców				
Spotkania informacyjno-promocyjne				
Dni otwartych drzwi				
Inne?				

7. Czy wniosek przygotował(a) Pan(i) przede wszystkim: *(w przypadku odpowiedzi a lub b, proszę przejść do pyt 9)*

- a. samodzielnie, bez niczyjej pomocy
- b. z zespołem swoich współpracowników
- c. z pomocą innych projektodawców
- d. z pomocą Wojewódzkiego Urzędu Pracy
- e. z pomocą pracowników innych urzędów
- f. z pomocą innych osób, instytucji (np. firm lub pośredników specjalizujących się w przygotowywaniu lub wspomaganiu przygotowania aplikacji), ale z własnym udziałem
- g. zleciłem przygotowanie wniosku wyspecjalizowanej firmie

8. Jeśli c-g, w jakim stopniu pomoc wpłynęła na kształt/treść wniosku?

- a. znacznym
- b. umiarkowanym
- c. małym
- d. w ogóle nie wpłynęła, miała charakter konsultacji

9. Czy przygotowania projektu poprzedził(a) Pan(i) rozpoznaniem potrzeb rynku pracy?

- a. tak, poprzedziłem/am je pogłębionymi studiami
- b. tak, ale rozpoznanie rynku pracy było raczej pobieżne
- c. nie *(proszę przejść do pyt. 12)*

10. Jeśli tak, czy rozpoznanie dotyczyło:

- a. regionalnego, wojewódzkiego rynku pracy
- b. lokalnego rynku pracy (np. gminnego, powiatowego lub w danej miejscowości)
- c. nie dotyczy

11. Jeśli przygotowania projektu poprzedził(a) Pan(i) rozpoznaniem rynku pracy, jakimi metodami się Pan(i) do tego posłużył(a). Proszę wskazać wszystkie prawdziwe odpowiedzi i zaznaczyć, która z nich jest najbardziej trafna *(przypisując 1)*

- a. przestudiowałem/em statystyki i inne dokumenty oficjalne
- b. przeprowadziłem/em sondaż/rozpoznanie opinii
- c. konsultowałem swoje pomysły w urzędzie pracy
- d. konsultowałem się z władzami lokalnymi
- e. konsultowałem się z lokalnymi/regionalnymi pracodawcami
- f. kierowałem się intuicją i własną znajomością tego terenu
- g. nie prowadziłem rozpoznania rynku

12. (dla Działania 2.4) Czy swoją wiedzę na temat procesów na rynku pracy i/lub procesów restrukturyzacyjnych ocenia Pan(i) jako:

	wystarczającą	niewystarczającą (szczętkową)
Rynek pracy		
Procesy restrukturyzacyjne		

13. Czy przygotowania projektu poprzedził(a) Pan(i) zapoznaniem się z dokumentacją programową? Jeśli tak, to z jaką?

- a. wytyczne dla instytucji w realizacji Priorytetu 2 ZPORR
- b. podręcznik procedur wdrażania ZPORR WUP w Toruniu
- c. EFS w ZPORR – kwalifikowalność wydatków
- d. inne
- e. nie zapoznawałem się z dokumentacją programową lub zrobiłem/em to tylko pobieżnie

14. Czy na etapie przygotowań przewidywał(a) Pan(i) konsekwencje związane z otrzymaniem środków takie jak:

- a. konieczność posiadania odpowiedniego zaplecza techniczno-organizacyjnego
- b. konieczność posiadania odpowiedniej zdolności instytucjonalnej
- c. konieczność terminowego i prawidłowego sporządzania sprawozdań z realizacji projektu
- d. konieczność terminowego i prawidłowego wnioskowania o płatność
- e. konieczność właściwego informowania o projekcie
- f. nie zdawałem/em sobie sprawy z tych obowiązków projektodawcy

15. Czy przygotowania projektu poprzedził(a) Pan(i) sprawdzeniem, czy będzie zainteresowanie projektem?

- a. tak, bardzo dokładnie
- b. tak, ale raczej pobieżnie
- c. nie *(proszę przejść do pyt. 17)*

16. Jeśli przygotowania projektu poprzedził(a) Pan(i) rozpoznaniem zainteresowania proponowanymi działaniami, jakimi metodami się Pan(i) do tego posłużył(a)

- a. przestudiowałam/em istniejącą ofertę szkoleniową, żeby znaleźć w niej braki
- b. przeprowadziłam/em sondaż/rozpoznanie opinii mieszkańców
- c. konsultowałem się z innymi instytucjami prowadzącymi tego typu działania
- d. kierowałem się intuicją i własną znajomością tego terenu
- e. nie prowadziłem takiego rozpoznania

17. Czy działania podobne do tych podejmowanych w ramach projektu były:

- a. prowadzone już, ale na innym obszarze
- b. prowadzone na tym obszarze, ale kierowane do innych grup mieszkańców
- c. prowadzone na tym obszarze i kierowane do tej samej grupy mieszkańców
- d. nie, projekt ma charakter innowacyjny

18. Czy prowadził(a) Pan(i) jakieś działania, które miały wpłynąć na zwiększenie zainteresowania Pana projektem?

- a. tak, jakie?
- b. nie

19. Jakie Pana/Pani zdaniem są najskuteczniejsze działania informacyjno-promocyjne projektu:

- a. ulotki
- b. plakaty
- c. ogłoszenia w mediach
- d. inne

20.1 (dla Działania 2.1) Proszę wymienić rodzaje realizowanego wsparcia w Pana/Pani projekcie.

- a. szkolenia służące podwyższaniu, dostosowywaniu, zmianie kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy,
- b. usługi doradcze
- c. praktyki zawodowe
- d. studia zawodowe
- e. realizowałem/am projekt badawczy
- f. projekt miał charakter zintegrowany (obejmował kilka form wsparcia)

20.2 (dla Działania 2.3 i 2.4) Proszę wymienić rodzaje realizowanego wsparcia w Pana/Pani projekcie.

- a. szkoleń i kursów, dających umiejętności i kwalifikacje zawodowych związanych z nowym zawodem.
- b. pośrednictwa pracy
- c. informacji zawodowej
- d. usług doradczych (doradztwo zawodowe)
- e. subsydiowania zatrudnienia w nowym miejscu pracy.
- f. projekt miał charakter zintegrowany (obejmował kilka form wsparcia)

21. Czy uwzględnił(a) Pan(i) specyfikę potrzeb odbiorców?

- a. tak, zawsze
- b. tak, ale nie zawsze to było możliwe
- c. nie było takiej potrzeby
- d. nie dotyczy

22. Co przede wszystkim wpłynęło na wybór przedmiotu projektu (tematyki szkoleń, kursów zawodowych)? Proszę wskazać wszystkie prawdziwe odpowiedzi i zaznaczyć, która z nich jest najbardziej trafna (przypisując 1)

- a. analizy potrzeb rynku pracy
 b. obserwacja trendów w innych regionach
 c. obserwacja doświadczeń innych krajów
 d. potrzeby zgłaszane przez potencjalnych uczestników szkoleń
 e. trudno powiedzieć

23. Jakie problemy formalne pojawiały się podczas przygotowania projektu

- a. skomplikowane i pracochłonne wymogi formalne dotyczące dokumentów (np. zbyt wymagający formularz aplikacyjny, skomplikowane procedury poświadczania dokumentów, liczba załączników, itp.)
 b. brak odpowiedniej instrukcji wypełniania wniosku
 c. brak wsparcia ze strony WUP
 d. brak lub niewystarczające informacje dotyczące procedury składania wniosku
 e. problemy techniczne (np. zmieniające się formularze aplikacyjne, generatory wniosków, itp.)
 f. nie było żadnych problemów

24.1. Jakie problemy formalne pojawiały się podczas wdrażania projektu? Które z nich przewidywano na etapie przygotowywania projektu? Jak je rozwiązywano?

Problem	Wystąpił? tak/nie	Przewidywano? tak/nie	rozwiązane na bieżąco	rozwiązane okresowo, nieregularnie	nie rozwiązywano, nie zagrażały realizacji projektu
ograniczony czas na realizację projektu					
zmiany wytycznych i przepisów regulujących sposób realizacji projektu					
opóźnienia w płatnościach					
nadmiernie rozbudowana sprawozdawczość					
nadmiernie rozbudowane wymogi dot. poświadczania wydatków i sporządzania dokumentów finansowych					
nadmiernie wymagające kryteria formalne dla uczestników projektu do uczestnictwa w nim					

24.2. Jakie problemy organizacyjne pojawiały się podczas wdrażania projektu? Które z problemów organizacyjnych z wdrażaniem przewidywano na etapie przygotowywania projektu? Jeśli wystąpiły, jak je rozwiązywano?

Problem	Wystąpił? tak/nie	Przewidywano? tak/nie	rozwiązywane na bieżąco	rozwiązywane okresowo, nieregularnie	nie rozwiązywano, nie zagrażały realizacji projektu
niskie zainteresowanie ofertą					
zainteresowanie przekraczające możliwości projektu					
problemy ze spełnieniem oczekiwań uczestników					
problemy ze znalezieniem odpowiednich trenerów (kadry)					
problemy z dostosowaniem programu szkolenia do potrzeb osób szkolonych					
częste rezygnacje uczestników z programu					
problemy z ponowną rekrutacją					
harmonogram działań niedostosowany do potrzeb projektu					

25. Czy wobec tych problemów zaistniała konieczność wprowadzenia zmian we wniosku:

- konieczność zmiany budżetu
- konieczność zmiany harmonogramu
- konieczność zmiany w grupie docelowej (np. liczby osób, proporcji płci w grupie)
- obszaru realizacji
- zasięgu obszaru realizacji
- nie dotyczy, nie było problemów

26. Czy rozwiązał(a) Pan(i) te problemy:

- samodzielnie
- z pomocą WUP
- z pomocą swoich współpracowników
- z pomocą innych podmiotów (jakich?)
- w ogóle ich nie rozwiązano, w moim odczuciu nie zagrażały realizacji projektu
- nie dotyczy, nie wystąpiły problemy

27. Czy zgłaszane tu problemy wpłynęły na efekty realizacji projektu (sukces projektu):

- w sposób zasadniczy
- w sposób znaczący
- umiarkowanie
- w niewielkim stopniu
- w ogóle
- trudno powiedzieć, na niektóre elementy wpływ był znaczący, na inny mniejszy
- nie dotyczy, nie było problemów

28. Czy może Pan(i) spróbować ocenić czy w wyniku Państwa oferty zmieniła się sytuacja zawodowa części słuchaczy?

- tak, dotyczy to znacznej większości
- tak, ale dotyczy to tylko części wszystkich odbiorców
- tak, ale dotyczy to nielicznych
- nie (*proszę przejść do pyt 30*)
- nie mam takiej wiedzy (*proszę przejść do pyt 30*)

29. Na czym na ogół polegała zmiana sytuacji zawodowej uczestników:

- a. podjęcie pracy zawodowej (*dot. też domowników w gosp. rolnych*)
- b. zmiana miejsca pracy, w tym odejście z rolnictwa
- c. zmiana zawodu
- d. awans zawodowy
- e. nie dotyczy

30. Czy w Pani/Pana ocenie zrealizowany projekt wyposażył jego uczestników w umiejętności i wiedzę przydatną na lokalnym/regionalnym rynku pracy?

- a. tak
- b. nie
- c. trudno powiedzieć

31. Czy w Pani/Pana odczuciu (z)realizowany projekt wpłynął na zmiany na regionalnym rynku pracy?

- a. tak, już dziś widoczne są takie zmiany
- b. być może, ale za wcześnie na takie oceny
- c. być może, ale łącznie z innymi realizowanymi w regionie projektami
- c. nie, skala projektu była zbyt mała
- d. trudno powiedzieć

32. (jeśli w pyt 31 odp. a i b) Na czym polegają te zmiany?

- a. pojawiły się nowe zawody
- b. poszukujący pracy i pracujący mają wyższe kwalifikacje
- c. zmniejszył się poziom bezrobocia
- d. zwiększyła się akceptacja ustawicznego uczenia się wśród dorosłych
- e. inne(jakie?).....

Dziękujemy za udzielenie informacji!

Data

Ankieter

Badanie ewaluacyjne ZPORR-WUP

Raport Końcowy II: Wsparcie dla mieszkańców obszarów wiejskich w ramach Działań 2.1. i 2.3 ZPORR.

Aneks 2. Analiza frekwencji dla Działania 2.3 i Działania 2.1 (projekty kierowane do mieszkańców obszarów wiejskich).